BESTILL MARKAKALENDEREN FOR 2025 – SE BAKSIDEN

GREVLINGEN

MEDLEMSBLAD | NATURVERNFORBUNDET I OSLO OG AKERSHUS (NOA) | NUMMER 4 | 2024 | 43. ÅRGANG

Hovedtema

Engasjer deg i Naturvernforbundet

Naturvernforbundet
Oslo og Akershus

AKTIVITETSKALENDER

Se NOAs hjemmeside og facebook-side for nærmere informasjon om arrangementene.

MØTEPLASS FOR ALLE NATUR- OG MILJØINTERESSERTE

12.11., 10.12., 14.1., 11.2., 12.3. (onsdag), 9.4. (onsdag) kl. 18:00

Sted: Sentralen (Vinterhagen i 1. etasje), Øvre Slottsgate 3, 0157 Oslo.
Vi i NOA ønsker å skape et sted hvor både medlemmer og andre kan droppe inn for å treffe likesinnede, ha interessante samtaler og sosialt samvær. Tillitsvalgte og/eller lokallag vil være vertskap. Se Facebook/hjemmeside for kveldens tema.

MØTE OM NATURRESTAURERING

14.11.2024 kl. 18:00, Årvoll gård, Fjøset, Årvollveien 35, Oslo

Foredrag ved Erik Kagge, NOA. Møtet arrangeres av Naturvernforbundet i Groruddalen i samarbeid med Lillomarkas venner.

KLESBYTTEMARKED OSLO RÅDHUS

24.11.2024 kl. 12:00, Oslo Rådhus

Dersom du har klær liggende som ikke lenger faller i smak, så er dette en gylden mulighet til å levere det inn, i bytte mot klær som du får mer bruk for. I tillegg kan noen andre få gleden av klærne du har gått lei. Ta med deg inntil 5 plagg du ønsker å bytte bort. Disse kan veksles inn i inntil 5 nye plagg som du kan ta med deg hjem. Arrangementet er en del av Ombruksuka 2024 i samarbeid med Oslo kommune.

NATURENS JULEMARKED

8.12.2024 kl. 12:00-16:00, Søndre Sandås, Sognsveien 231, Oslo

Velkommen til naturens julemarked ved Sognsvann! Andre søndag i advent inviterer NOA og andre naturvernorganisasjoner til et annerledes julemarked. Det blir eventyrfortellinger for barn, musikk, humlekassesnekring og foredrag om natur.

FOTOUTSTILLING

Hele døgnet frem til jul.

Sted: Søndre Sandås, Sognsveien 231, Oslo
Nå henger alle kalenderbildene for Markakalenderen 2025 utstilt på utendørs på veggen på NOAs kontor ved Sognsvann. Kom innom for en titt – og kjøp gjerne kalenderen samtidig!

Foto: GA/NOA

GREVLINGEN

Medlemsblad
Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus (NOA)
Sognsveien 231
0863 Oslo

Telefon 22 38 35 20
noa@naturvernforbundet.no
www.noa.no
Bankgiro 1280.05.02347

Redaktør:
Ingunn Lund-Vang
400 93 226
lundvangingunn@gmail.com

Forsidebildet:
Bildet er fra Lindekollen som tilhører grøntanlegget på Gaustad sykehus, og det er tatt etter felling av noen av de gamle trærne der.
Foto: Helge Braathen.

© Naturvernforbundet i Oslo og Akershus 2024. All tekst i artiklene kan fritt gjengis med referanse til Naturvernforbundet i Oslo og Akershus' kvartalsskrift Grevlingen, årgang, nummer, artikkelforfatter og artikkel. Fotografiene skal kun kunne gjengis etter innhentet tillatelse av fotograf og Grevlingens redaksjon.

ISSN 0803-6357

GI NATUREN EN STEMME

BLI MEDLEM

MEDLEMSKONTIGENT	
Hovedmedlem:	390,-
Familiemedlem:	450,-
Student:	200,-
Førsteårskontingent	
Student:	50,-
Pensjonist:	200,-

Kontoret på Søndre Sandås ved Sognsvann er åpent mandag til torsdag fra kl 10–14.

Grevlingen er miljøvennlig produsert og derfor svanemerket.

Trykk: itGrafisk
Opplag: 9.000

TELEFONEN VÅR ER BETJENT MANDAG TIL TORSDAG FRA KL 10.00 TIL KL 14.00

LEDER

Årets siste utgave av Grevlingen er viet NOAs lokallag. Naturvernforbundet i Oslo og Akershus/NOA er et fylkeslag av Naturvernforbundet og ble stiftet i 1914. NOA har 16 lokallag pr. i dag, og det er disse lokallagene og alle de frivillige her vi ønsker å informere om og berømme i dette nummeret. Lokallagene gjør en fantastisk jobb for natur og mennesker i sitt område. Natur og ungdom og Miljøagentene for barn og unge bidrar også med sitt engasjement i den viktige jobben for naturen. I tillegg til lokallagene har NOA flere grupper som jobber med sine spesialområder, som Fjordgruppa og Markagruppa. NOA har alltid behov for flere frivillige, så hvis du ønsker det er du hjertelig velkommen til å bidra for naturen vår.

Vern av de gamle trærne og naturen på Lindekollen og Gaustadskogen er en sak som flere av våre lokallag har engasjert seg sterkt i. Både Naturvernforbundet i Groruddalen, Naturvernforbundet Oslo Nord og Naturvernforbundet Oslo Vest har bidratt i kampen for å bevare den viktige bynaturen her. Den er ikke bare viktig for de som bor i området, men også alle byens innbyggere, og brukere i form av pasienter eller pårørende og ansatte på sykehusene Gaustad, Ullevål og Rikshospitalet. Utbyggingen av det nye Rikshospitalet medfører nedbygging av natur og dette berører også de som ikke har en stemme å protestere med; alle fuglene, insektene og dyrene som lever her. Slike bynaturområder med gamle trær og fugle- og dyreliv er noe av det viktigste vi har i tillegg til Marka, både for friluftslivet og folkehelsa.

Vi nærmer oss jul og vi vil gjerne minne om at grønne julegaver er kjekt å gi og få, om det er et medlemskap i NOA eller en av våre fine bøker i forskjellige tema om naturvern og marka. Og den nye Markakalenderen har ikke bare flotte bilder, men også fine turtips til områdene i Marka. Da gjenstår det bare å ønske god lesing!

Ingunn Lund-Vang, redaktør

INNHOLD

- Vernekampen for Lindekollen og Gaustadskogen
- Oppdatering fra verne-campen på Gaustad
- Engasjer deg i Naturvernforbundet – presentasjon av våre lokallag
- Presentasjon av NOA
- Natur og ungdom
- Miljøagentene
- COP29 i Baku
- Bokomtale
- Dikt
- Stubbesitter

GAVER MED SKATTEFRADRAG:
ØNSKER DU Å HJELPE NOA TIL NYE SEIRE?

De siste årene har NOA vært på offensiven med mange, store, prinsipielle og framtidsrettede innspill om forvaltningen av skogen, Marka, kulturlandskapet, naturen ved fjorden og i byen. Aktiviteten har vært mulig takket være støtte fra det offentlige og fra privatpersoner – selvsagt i tillegg til medlemskontingent, salg av bøker og kalendre og andre inntekter.

Du kan hjelpe til! Enten ved å bli med i en av NOAs arbeidsgrupper, være frivillig på våre arrangementer (kontakt noa@naturvernforbundet.no), eller ved å gi gave med skattefradrag til NOA.
Gaver med rett til skattefradrag kan gis til godkjente organisasjoner. Naturvernforbundet er en av disse. Beløpet må være over kr 500,- og det er et øvre tak på kr 25.000,- for fradrag.

Gaven kan sendes til konto 1280.05.02347 og merkes 'gave med skattefradrag' og ditt navn (det er av og til umulig å se hvem som er avsender av et beløp, dersom det ikke er skrevet inn i meldingsfeltet). Eller du kan vippse gaven til NOAs vippsnummer #81134.

Skal du få beløpet trukket fra inntekten på skattemeldingen, må du oppgi fullt navn og adresse, samt hele personnummeret til oss. NOA melder inn gavene til Naturvernforbundet, som igjen melder alle gavene inn til skattemyndighetene. Din gave blir registrert og kommer opp på den forhåndsutfylte skattemeldingen som fradrag i inntekten.

Det er selvsagt også mulig å støtte andre deler av arbeidet; skoleprosjektet, naturformidlings- og integreringsarbeidet, kursvirksomheten om nytt skogbruk, fjord-arbeidet, bynatur-satsingen eller arbeidet med å følge opp hogstene i Marka. Skriv gjerne en beskjed om hva du ønsker at din gave skal brukes til.

NOA takker på forhånd for alle bidrag, både monetære og fysiske!

Av Ingunn Lund-Vang

Vernekampen for Lindekollen og Gaustadskogen

Tre av NOAs lokallag har gjort en stor innsats i kampen for å redde natur og trær på Lindekollen ved Gaustad sykehus. De har i samarbeid med andre organisasjoner arrangert vellykkede aksjoner, klaget på ulovlig oppsatte gjerder, ulovlig hogst i hekketiden og fått utsatt hogst av de gamle trærne på Lindekollen.

I begynnelsen av juni var det byggestart for det nye Rikshospitalet. Den 7. juni satte aktivister fra flere foreninger opp et telt i hagen på Gaustad sykehus for å stanse fellingen av 25 gamle trær på Lindekollen. Sognsvannsveien skal legges om, og da måtte trærne bort. Over 100 aksjonister har bemannet den fredelige verne-campen 24 timer i døgnet i åtte uker i sommer. Nå i skrivende stund er vi i begynnelsen av november måned, og verne-campen er fortsatt på plass. Håpet er å kunne redde resten av de gamle trærne som ikke er hogd ned.

Det er lokallagene Naturvernforbundet i Groruddalen, Naturvernforbundet Oslo Vest og Naturvernforbundet Oslo Nord som har engasjert seg sterkt i denne saken. Vi har tatt en prat med Helge Braathen som da aksjonen startet var i Naturvernforbundet i Groruddalen.

– Etter den vellykkede aksjonen «Redd Bredtvetskogen», var jeg med å starte opp «Redd Gaustadskogen» sammen med lokale aksjonister og naturvernere, forteller Helge Braathen. – Formålet med aksjonen har vært å sørge for at Oslo kommunes forbud mot hogst i hekke- og yngletiden ble overholdt av Helse Sør-Øst, og at Naturmangfoldloven overholdes.

Vern av dyr og fugler

– På Lindekollen så brøt de opp viltkorridorene, noe som får store konsekvenser for alt fra insekter og fugler til bydyr. I Helse Sør-Øst sin mangelfulle rapport stod det at det ikke var reir i trærne på Lindekollen. Reir på bakken var heller ikke tatt med. Da de kom kjørende med gressklipper for å klargjøre området, så kjørte de ikke mer enn 10 meter før et reir til en bakkehekkende fugl ble ødelagt. Vi observerte både grevling med unger, rev med unger, ekorn med unger og rådyr med kalver inne på Lindekollen. Et rådyr ble gjerdet inn av Helse Sør-Øst i over en uke. Hva om dette rådyret hadde en kalv på et annet sted og ikke kom seg tilbake til kalven?

Vern av artsmangfoldet

– Vi dokumenterte artsmangfoldet på Lindekollen, hvor det blant annet er truede treslag som ask og alm. Her fant jeg også arter som rødlistet lindekorallsopp, rødlistet stor sliresopp og skrukkeører som vokste på bøk, forteller Helge Braathen som laget en fotoutstilling med sjeldne artene på Lindekollen.

Flere av arrangementene på Lindekollen fikk stort oppmøte.

Helge Braathen holder appell i en av arrangementene.

Bakgrunnen for vernekampen for Lindekollen
I 2031 skal det nye Rikshospitalet i Oslo stå ferdig. Helse Sør-Øst ønsker å legge ned Ullevål sykehus, og bygge et nytt stort regions- og lokalsykehus på Gaustad. Tomten som Ullevål sykehus ligger på skal selges. Både bystyrepartier, fagforeninger på Oslo universitetssykehus (OUS) og naturvernforeninger har vært sterkt kritiske til planene. Det bygges en midlertidig vei som skal brukes i de seks årene det tar å bygge sykehuset. Det planlegges også en midlertidig helikopterlandingsplass for de nye store redningshelikoptrene i Gaustadskogen.
Den store utbyggingen truer både Lindekollen, Gaustadskogen og området rundt Sognsvannbekken. De gamle trærne på Lindekollen, som er en del av det historiske grøntanlegget på Gaustad, er mellom 150-200 år gamle, like gamle som bygningene. Det er planlagt å fjerne minst 43 av disse trærne for å gi plass til den nye veien.

Brudd på Naturmangfoldloven og forsøk på hogst i hekketiden
– I denne saken har vi gjentatte ganger vært vitne til en rekke lovbrudd fra Helse Sør-Øst i perioden vi har vært til stede. Det gjelder både at Oslo kommunes forbud mot hogst i hekke- og yngletiden ikke ble overholdt, og brudd på Naturmangfoldloven. Ulovlige gjerder er satt opp, ville dyr er hegnet inn. Flere ganger har arbeidet vært forsøkt igangsatt uten at det har foreligget tillatelser til dette.

Helse Sør-Øst (HSØ) forsøkte i perioden frem til vi oppdaget at det var Oslo kommune og ikke Staten som var grunneier (Gårds- og bruksnummer 42/191, 42/193 og 42/131) i området å gjøre gjeldende at Oslo kommunes forbud mot hogst i hekketiden ikke gjaldt for dem fordi det var Staten som eide grunnen. Dette kan ikke kalles annet en løgn og forsøk på å villede offentlige myndigheter for å skaffe seg tillatelser på falskt grunnlag. HSØ har åpenbart brutt med plan- og bygningsloven§ 32-8 først ledd bokstav f. «gir uriktige eller villedende opplysninger til plan- og bygningsmyndighetene». HSØ har i denne sammenheng også oppgitt feil opplysninger til byråd for miljø og samferdsel, Marit Vea og hennes byrådssekretær.

Fredag 28. juni leverte Naturvernforbundet inn en begjæring om midlertidig forføyning med krav om umiddelbar stans i arbeidet fordi HSØ ikke hadde grunneiers tillatelse til å igangsette arbeider. I begjæringen viste Naturvernforbundet i Groruddalen til at både byråd for miljø og samferdsel, Marit Vea, og ledelsen i den underliggende fagetaten Bymiljøetaten, er imot felling av store løvtrær på Lindekollen, spesielt i hekketiden som varer frem til 1. august.

Lokallagene har jobbet hardt for å redde natur og trær på Lindekollen. Foto: Helge Braathen.

Den 12. juli leverte jeg, Kjersti Aspheim og Lene Haug en anmeldelse på Helse Sør-Øst RHF (HSØ) til politiet for ulovlig oppsatte gjerder den 8.juli. Dette er en av flere anmeldelser på ulovlige forhold. Vi fikk god støtte fra NOA og Naturvernforbundet sentralt underveis når vi trengte det.

Det har blitt arrangert flere forskjellige aksjoner for å bevare natur og trær på Lindekollen, blant annet «Kultur for Natur: Skogfestival/Lindekollen på Gaustad» 6. juli, «Skogbad» 10. juli, og «Kulturnatt på Lindekollen» den 13. september. Aksjonen «Vi slår ring rundt Lindekollen» 16. juli ble en stor suksess med fem hundre personer som møtte opp.

– Den første verne-campen ble rigget ned etter at de 150-200 år gamle edelløvtrærne var felt. Verne-campen ble flyttet til et annet sted på Lindekollen, etter en kort tur innom Arendalsuka, for å presentere verne-campen der. Den pågående aksjonen for å redde resten av Lindekollen og Gaustadskogen er langt fra over, avslutter Helge Braathen.

En rekke organisasjoner stod bak den første verne-campen i Lindekollen sto oppe i nesten ni uker, fra 7. juni til 8. august. Campen var bemannet 24 timer i døgnet av frivillige.
Naturvernforbundet Oslo nord, Naturvernforbundet Oslo vest, Naturvernforbundet i Groruddalen, Redd Gaustadskogen, Natur og ungdom Oslo nord, Natur og ungdom Oslo vest, Treets venner, Legenes klimaaksjon, Aktivt rovdyrvern, Eco Equality, Berg Nordberg Sogn, Tåsen vel, Gaustadklubben, Rikshospitalets venner, Nasjonal aksjon for bevaring og utvikling av de psykiatriske sykehusene. «Redd Ullevål sykehus» var ikke blant arrangørene, selv om noen frivillige som deltok også er medlemmer i Redd Ullevål sykehus.

Av Henninge Torp, Naturvernforbundet Oslo Vest

Oppdatering fra verne-campen på Gaustad

Verne-campen på vestsiden av Lindekollen lyser som en diamant i høstmørket, og er et synlig uttrykk for motstanden mot hvordan natur og landskap, kulturminner og ressurser forvaltes på Gaustad. Verne-campen driftes av folk fra flere leire, og er et blomstrende samarbeid og en møteplass for bevegelsen Redd Ullevål sykehus, Redd Gaustadskogen og lokallag fra Naturvernforbundet i Groruddalen, Oslo Nord og Oslo Vest. Det ble tatt en diger jafs av Lindekollen 5. august i år. Nå frykter vi en ny runde med trefelling i forbindelse med etablering av en midlertidig sykkelparkering. Dessuten skal trær satt av til bevaring ikke ha gravearbeider i rotsonen, noe som ikke respekteres. Det er mange gamle eiketrær på Gaustad, disse er alvorlig truet hvis planene om en midlertidig helikopterlandingsplass og ny bussholdeplass i Sognsvannsveien gjennomføres. Sognsvannsbekken er utsatt for partikkelavrenning og forurensning. Verne-campen prøver å være en stemme både for økosystemet i bekken og økosystemet i og rundt de gamle trærne.

Oppgavene i verne-campen består av å snakke med forbipasserende om det som skjer, dele ut løpesedler, arrangere befaringer, kartlegge biologisk mangfold, ha arrangementer som øker kompetansen og retter oppmerksomhet på naturen i området. En del politikere takket ja til befaring i sommer, flere skal inviteres. Vi prøver å følge byggesakene, og alle organisasjonene skriver uttalelser og klager på gitte tillatelser når de strider mot blant annet Naturmangfoldloven.

Verne-camp nr. 2 ble rigget opp 2. september, så den har stått i 9 uker, de første 7 ukene bemannet 24/7, nå med mer ujevne mellomrom. Vi syns den har en verdi, både som samlingspunkt og som en påminnelse for alle som ser den om at det finnes motstand mot ressurssløsingen og nedbyggingen av natur på Gaustad.

Verne-camp nr. 2 er aksjonistenes base i den videre kampen for trær og natur på Lindekollen og Gaustad. Foto: Ingunn Lund-Vang.

Engasjer deg i Naturvernforbundet – presentasjon av våre lokallag:

Naturvernforbundet i Asker

Naturvernforbundet i Asker (NiA) har i mange år drevet slått ved dugnader på enga på Syverstadbråten ved Holmen og på myra ved Svensrud nord for Tveiter. Vi har også en slåmaskin og slår en rekke andre steder og for andre lokallag. Nytt av året er at vi har slått ved Strandsitterhuset på Konglungen (øya). Vi pleier å delta på klesbyttedagen og andre arrangementer i kommunen, og inviterer til turer i naturområder i hele Asker. I det siste har vi hatt mer fokus på Oslofjorden, og samarbeider med Naturvernforbundet i Hurum og Røyken om dette og i andre saker.

Styret bruker en del tid på befaringer og uttalelser til reguleringssaker og høringer, og skriver innspill til kommuneplanen og temaplaner.

Siste sak i høst er klage på Oslo kommunes bekkerensk i Verkenselva, som Statsforvalteren gir oss medhold i (se www.noa.no/lokallag/Asker).

Vi ønsker kontakt med medlemmer som har lyst til å delta i våre skjøtsel- og slåtteaktiviteter, særlig i august og september.

asker@naturvernforbundet.no • 982 99 667 (leder Jan Häusler)

Naturvernforbundet i Bærum

Bærum kommune må følge opp FNs naturavtale
Vi er aktiv høringsinstans i plansaker, vi har møter med lokalpolitikere, vi spiller inn til kommunebudsjettet, vi arrangerer møter og foredrag.

Etter årsmøtet i mars inviterte vi til foredrag om naturrestaurering i Bærum med forsker i NINA, Astrid Skrindo, og i forbindelse med kommunevalget 2023 arrangerte vi et åpent møte med de politiske partiene i Bærum.

Vi formidler stolthet over naturen i Bærum
Vi har laget små stolthetsvideoer til Facebook som du kan se her: https://www.facebook.com/naturvern.baerum/

I november inviterer vi til multimediakveld om Naturperler i Bærum i samarbeid med Bærum bibliotek. Vi skriver mange leserinnlegg i Budstikka, både kritiske og positive.

Vi arrangerer dugnader, som bidrar til naturforbedring i Bærum:

- Vi har søppelryddedugnader på Fornebu to ganger i året.
- Vi har skjøttet kulturenga på Gjettumbråten i mange år for å reetablere det tidligere plantesamfunnet til en blomstereng. Skjøtselen virker, i 2022 fant botaniker Anders Often 118 ulike karplanter på engen. Av planter som finnes her kan vi nevne Maria nøkleblom og orkidéene grov nattfiol og breiflangre.
- Vi fjerner fremmedarter som edelgran, kanadagullris og kjempebjørnekjeks, i samarbeid med kommunen.

Disse dugnadene er trivelige aktiviteter, som også skaffer oss inntekter fra kommunen og Miljødirektoratet. Vi trenger alltid flere dugnadsdeltakere!

Midler til naturforbedring
I år har vi fått midler fra Bærum kommune til å utvikle slåtteengene på Nygård i Bærumsmarka. Nygård er et gammelt bruk som kommunen eier. Her skal vi rydde kanter, kanalisere ferdsel vekk fra våte partier og finne en praktisk måte å fjerne graset som blir slått. Til våren blir det etter planen slåttekurs og slåttedugnad, og formidling av blomsterprakten i samarbeid med Norsk botanisk forening. Vi håper mange medlemmer vil stille opp på dette!

Foto: Henning Spjelkavik.

baerum@naturvernforbundet.no · 90 51 85 37 (leder Kari Balke Øiseth)
https://www.facebook.com/naturvern.baerum

Naturvernforbundet i Groruddalen

Naturvernforbundet Groruddalen har i flere år deltatt og arbeidet aktivt i aksjonsgruppa «Bevar Gjelleråsmarka» for å hindre etablering av et gigantisk skyteanlegg på Lahaug i Gjelleråsmarka. Den lokale motstanden mot anlegget er enorm. Kommunedirektøren har foreslått å skrinlegge planene for godt, og det er med stor interesse vi nå avventer sakens avgjørelse i kommunestyret 6. november. I denne forbindelse vil det bli arrangert et fakkeltog utenfor rådhuset kl. 16.30. Vi håper lokalpolitikerne i Lillestrøm kommune nå tar til vettet og følger direktørens oppfordring: Skrinlegg planene om skytebane på Lahaug for godt!

Handlingsplan for Alna Miljøpark og arbeid med Huken

Alnaelva har stått sentralt i lokallaget i alle år. Oslo kommune har nå igangsatt arbeidet med en handlingsplan for Alna Miljøpark der det lanseres tiltak for en renere elv. Vi støtter dette arbeidet. Lokallaget er utålmodig og ønsker fortgang i gjennomføring av tiltakene. Vi er også engasjert i restaureringsarbeidet ved Huken pukkverk og gjenåpning av et bekkedrag gjennom området.

Utbygging/utvikling av alpintanleggene Grefsenkleiva og Trollvann

Det har vært en mangeårig prosess initiert av idrettsbyråden i Arbeiderpartiet som videre har fått hjelp av Bymiljøetaten. Planene innebærer at store områder av skog tas ned for å utvide traséene, i tillegg til gammelskog ved kulturminnet «Haralds hytte».

Det har vært et krav fra byrådet om at anlegget skal ha mindre fotavtrykk. Dermed måtte det lages et nytt nedskalert planforslag. Det er ventet å være ferdig nå i høst, men det er ikke klart enda. Naturvernforbundet Groruddalen samarbeider med andre lokale organisasjoner. Vi hadde befaring i området senest i sommer. Og vi følger nøye med.

Omregulering av «Ridesentertomta» på Årvoll

Dette har vært en sak som har pågått i årevis og som har vært omtalt som en skandale, da tomta ble frigitt fra marka og omregulert til ridesenter med enebolig i sin tid. I flere år ble det sprengt ut og tatt ut pukk. Opprettelsen av et ridesenter på papiret har egentlig vært et alibi for å drive pukkverk.

Eier av tomta vil nå bygge ca. 270 boenheter. En del av blokkene vil bli svært høye og det vil bli økt trafikk i området hvor det bare er småveier. Området ligger rett ved marka og ved foten til Grefsenkleiva. Det er stor lokal motstand, og det har vært flere underskriftskampanjer og opprop. Naturvernforbundet Groruddalen ønsker at tomta tilbakestilles, og at man på deler av tomta kan lage en rolig park.

Saken har ligget i bero siden i våres. Byrådet krever nedskalering av planen, og Oslo kommune ønsker å se om det kan bygges en demenslandsby her. Men utbygger vil fortsatt bygge boliger.

Vi driver også med saker som å delta med utformingen av handlingsplanen for dyrevelferd i Oslo kommune, initiert av Bymiljøetaten. Vi har deltatt på møte med miljøbyråden, Bymiljøetaten og flere andre miljø- og dyrevernorganisasjoner. Vi engasjerer oss i saken om en renere Oslofjord og deltok nylig på et møte i Fiskeridepartementet sammen med andre lokallag. Vi har deltatt i møte hos en arbeidsgruppe for politikere for innspill i miljøsaker i Oslo kommune sammen med andre lokallag. Vi engasjerer oss i rovdyrsaken.

groruddalen@naturvernforbundet.no · 909 73 159 (leder Vera Johannessen)
www.facebook.com/naturvernforbundetgroruddalen

Naturvernforbundet i Jevnaker

Vi fikk en vitamininnsprøytning i fjor etter at vi fikk stoppa et nytt stort hyttefelt ved vannet Mylla i Nordmarka i samarbeid med mange gode krefter – blant annet NOA. Jevnakers største grunneier la fram planer for et gigantisk hyttefelt tett inntil to eksisterende felt, som også inkluderte mange små grunneiere. Området er tett på Markagrensa. Vi fikk med representanter fra SV og SP på befaring i området. De arrangerte i sin tur befaring for Jevnakers politikere. Snøballen begynte å rulle. Mange små grunneiere gikk imot planene. Det samme gjorde beitelagene og grunneierforeningen. Vegforening og Jevnaker Allmenning var også skeptiske til økt trafikk og belastning på smale, svingete veger.

AP ble delt i to, og planene ble stoppa. Vi får se om de kommer tilbake med reduserte planer, men for oss var det en stor oppmuntring.

Ellers uttaler vi oss om snauhogster på Jevnakers øst- og vestås. Det høgges som kjent hardt hele året, og de verste flatene har avrenning til bekker og vann. Opprydding etter hogstmaskiner må vi ofte purre på. Vi følger med på fugleleiker og reagerer når vi ser de blir trua av hogst.

Vi har tillitsvalgte som har vært med i flere tiår, men skulle gjerne sett bedre rekruttering til styret, men så langt holder vi koken.

jevnaker@naturvernforbundet.no · 954 09 845 (leder Per O. Brørby)

Naturvernforbundet i Lillestrøm

Lillestrøm kommune har blitt en foregangskommune i landet når det gjelder å ta vare på naturmangfoldet i ravineområder. Likevel er ravineskogene utsatt, siden det heller ikke her er plikt om hogstmelding. Vi foreslår hogstmelding for all skog i kommunen, inkludert ravineskogene. For to år siden var vi i Husebyravinen for å rydde søppel (med midler fra kommunens ravinefond).

Vi har lagt ut 4 geocacher i Husebyravinen. Så her er det bare å prøve seg for de som har lyst til å finne dem! Man leter etter poster, kalt "cacher". Det uttales en **kæsj** på norsk. Se også https://www.geocaching.com.

Planene om søppeldeponi ved Jølsen i tidligere Fet kommune ble en stor sak for lokallaget for noen år tilbake. Etter hvert ble det dannet en bred aksjonsgruppe med deltakelse fra en rekke organisasjoner og foreninger mot planene. Det opprinnelige vedtaket i Fet ble opphevet av Lillestrøm kommune på grunn av grove saksbehandlingsfeil. Selv om planene bryter med en rekke bestemmelser som kommunalt forbud mot oppfylling av raviner og bekkelukking og rasering av en artsrik ravine med mange rødlistearter jobber utbygger med å fremme nye planer overfor kommunen. Vi har dialog med kommunen om saken og jobber med å få aksjonsgruppa i gang igjen. Deltakerne er beredt til å lenke seg fast!

Korpåsen pistolbane er en annen sak som vi jobber mye med. Her er det ulovligheter på rekke og rad, til og med fra kommunen selv. Alle offentlige instanser har slått fast at bygningene ved banen er ulovlig oppført og må rives, men vi opplever at kommunen bevisst trenerer saken, til og med ved bruk av ulovlige vedtak. Pistolbanen bidrar til svært mye

støy i et fredelig naturområde og ligger kloss inntil en turvei i marka.

Aktiviteter
Til våren ønsker vi å gjennomføre en ryddeaksjon av to fremmede arter i nærområdet vårt, kjempespringfrø og lupin. Vi vet at vi ikke kommer i mål, men slike aksjoner hjelper likevel mye mot videre spredning lokalt. Derfor vil vi gjerne ha med oss mange både medlemmer og ikke-medlemmer, og kommer til å annonsere og invitere i alle kanaler i god tid!

Vi arrangerer en rekke årlige arrangementer, som ravineturer og nattfangerturer, strandrydding i Nordre Øyeren naturreservat, klesbyttemarked, og mer. Du finner mer informasjon om dette på vår Facebookside og i nyhetsbrev som blir sendt ut til våre medlemmer.

Vi deltar også med stand, naturkasser, naturplakater, kviss og mer på barnas våtmarksdag, friluftslivets dag og flerkulturell friluftsfest. Både voksne og barn kommer bort til vår stand for å se og lære.

lillestrom@naturvernforbundet.no · 419 04 774 (leder Nikolai) · 920 97 204 (styremedlem Liv)
https://www.facebook.com/naturvernforbundetlillestrom

Naturvernforbundet i Lørenskog

Naturvernforbundet i Lørenskog (NiL) engasjerer seg i bevaring av Markagrensen og for å forbedre blågrønn struktur og grøntområder i Lørenskog. Vi ønsker hjelp fra medlemmene med skriving av høringsuttalelser, arbeid med dugnader og generell idemyldring.

Kampen mot Dammyrveien
I et nesten uberørt område i Østmarka vil skogsdriftselskapet Losby Bruk bygge en ny 3,9 kilometer lang skogsbilvei. Her er det dokumentert betydelige naturverdier langs veitraseen, både naturtyper og rødlistearter, og det er en stor og viktig spillplass for storfugl.

Veien blir mellom 4 - 6 meter bred med parkeringsplasser og møteplasser hver 225 meter, slik at tømmervogntog kan ta ut 80 000 kubikkmeter av tømmer. Sammen med NOA og Østmarkas Venner samlet vi over 8300 underskrifter i løpet av våren 2024 mot veien for å beskytte det biologiske mangfoldet i området.

Lokale politikere i Lørenskog har heldigvis stemt «nei» til skogsbilveien to ganger. Losby Bruk har påklaget vedtaket, og det er nå sendt til Statsforvalteren for endelig avgjørelse. Vi avventer Statsfor-

Tatt på den blåmerkede stien ved Dammyrveien. Foto: Tom Clark.

valterens avgjørelse i spenning.

Hindre spredning av fremmede plantearter
Lørenskog kommune har utarbeidet en handlingsplan for fremmede arter. I denne forbindelse har vi arrangert flere dugnader i 2024 for å fjerne kanadagullris og andre fremmede arter, så de ikke skal spre seg videre, for eksempel i blomsterenga ved Bårlibekken på Kurland. Der ble det satt opp et skilt ved gangstien for å informere innbyggere og turgåere om naturmangfoldet i blomsterenga. Det er planlagt flere dugnader fremover, i første omgang våren og sommeren 2025, og vi ønsker alle interesserte medlemmer hjertelig velkommen!

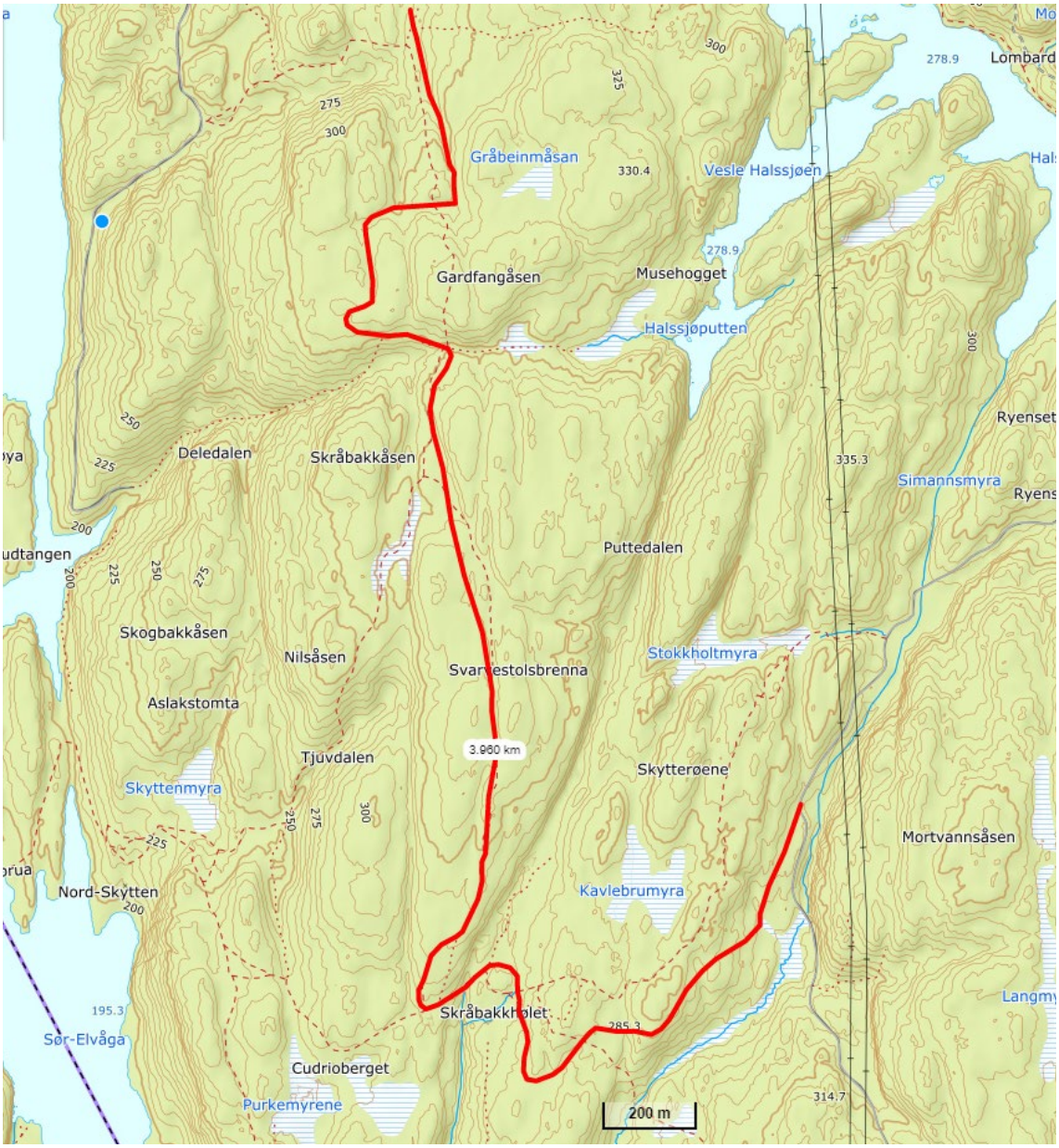

Kartillustrasjon av Lars Lindland som viser Dammyrveiens planlagte trasé med rød strek.

lorenskog@naturvernforbundet.no · clarkgorko@gmail.com · 977 10 561 (leder Tom Clark)
www.facebook.com/profile.php?id=100024845653563

Naturvernforbundet i Nannestad og Gjerdrum

Naturvernforbundet i Nannestad og Gjerdrum er dypt engasjert i både bekjempelse av fremmede arter og vern av myr- og skogområder. Vi har kartlagt og bekjempet fremmede arter som kjempespringfrø, kanadagullris, og russekål i samarbeid med kommunen og frivillige. Denne innsatsen har bidratt til å bevare det lokale biologiske mangfoldet.

En av våre største kampsaker er å beskytte Bjørkemåsan, en myr som trues av utbygging. Til tross for tap i kommunestyret, fortsetter vi å jobbe for å øke bevisstheten om myrenes uvurderlige rolle som karbonlagre, flomforebyggere, og leveområder for sårbare arter. Vi har skrevet flere leserinnlegg til lokalavisene og forsøker å mobilisere lokalbefolkningen til å stille kritiske spørsmål til politikernes beslutninger.

Vi jobber aktivt med å gi innspill til de to kommunenes arealdelplaner og detaljreguleringer i de tilfeller hvor dette kan berøre naturmangfoldet.
Et annet viktig prosjekt er "Skog er mer enn bare trær", hvor vi engasjerer lokalsamfunnet i diskusjoner om naturvern, og arrangerer guidede turer i nærskogområdene. Målet er å øke bevisstheten om skogens betydning for både natur og mennesker.

Frivillige er hjertelig velkomne til å delta i vårt arbeid, enten ved fysisk å delta i bekjempelse av fremmede arter eller ved å bistå med administrative oppgaver, som å organisere arrangementer, skrive leserinnlegg, eller hjelpe til med kartlegging. Vi har også et sterkt fokus på å samle innspill fra lokalsamfunnet og fremme bærekraftige løsninger.

todd_nore@hotmail.com · 932 31 716 (leder Todd Nore)
https://www.facebook.com/Naturverforbundet

Naturvernforbundet i Nes

Naturvernforbundet i Nes jobber mot utbygging av bakkeplassert solkraft og mot vindkraft i Nes. Vi jobber mot bygging av ny E16 som firefeltsveg og forsvarer en løsning med gjenbruk av dagens trasé, det såkalte null pluss-alternativet.

Vi jobber med uregelmessigheter og problemer i skog, som blant annet en ulovlig bygd skogsbilvei ved Finholtsjøen og opprydding etter magnetfiske. Magnetfiske er at man ved hjelp av kraftige magneter fisker opp metallgjenstander fra tjern, sjøer, elver eller hav. Det er bra for naturen og miljøet at skrotet tas opp fra vannet, men det må tas med til en gjenvinningsstasjon. Det er ikke bra om det som fiskes opp fra vannet blir liggende igjen i naturen.

Vi jobber også mye med fjerning av fremmedarter i skog og mark, og skjøtsel av egne enger i Årnes sentrum og ved Østgård skole samt skjøtsel på Nestangen.

Vi jobber mye med høringer angående diverse kommuneplaner og utbyggingssaker.

nes@naturvernforbundet.no · kio.vet.br@gmail.com · 419 20 615 (leder Karin Irene Olsen)
https://www.facebook.com/naturvernforbundetines

Naturvernforbundet på Nesodden

På Nesodden er mange opptatt av grønne verdier og ser viktigheten av kultur- og miljømangfold. Et særpreg vi som innbyggere er stolte av. Det er derfor ikke tilfeldig at Naturvernforbundet på Nesodden er velsignet med en betydelig og stadig voksende medlemsmasse. Medlemsantallet vårt er større enn det lokallagene til de største politiske partiene i kommunen kan skilte med.

Den daglige aktiviteten ivaretas av ildsjeler i foreningens tett sammensveisede styre som består av engasjerte og erfarne kjentfolk med omfattende biotopinnsikt og lokalkunnskap, samt velkvalifiserte profesjonsutøvere innen naturvitenskap og jus.

Lokallagets hovedfokus er rettet mot bevaring av kommunens få gjenværende lommer av noenlunde urørt natur. Vi driver med målrettet og kunnskapsbasert feltarbeid for å kartlegge ulike indikatorarter, registrere truede og rødlistete arter, samt melde inn sårbare biotoper med verdifullt biologisk mangfold.

Hovedtyngden av de mange dokumenterte registreringene av sjeldne arter fra Nesodden kommune i Artsdatabanken, er inngitt nettopp som ledd i lokallagets nitidige kartleggingsarbeid.

Naturvernforbundet på Nesodden

- Arbeider mot administrasjonen og kommunepolitikerne for økt forståelse for verdien av bevaring av det biologiske artsmangfoldet i kommunen.
- Arbeider med registrering av verneverdige lokaliteter.
- Arbeider for å begrense omfanget av skogdrift i kommuneskogen.
- Ønsker ivaretakelse av flerbrukshensyn ved all skogsdrift på Nesodden.
- Følger med på nye utbyggingsprosjekter.
- Arbeider for å fremme et bredest mulig miljøengasjement og bidra til at Nesoddens befolkning får størst mulig glede av naturen.

Vi arbeider langsiktig med særlig fokus på ivaretaking av interessante skogsbiotoper. Lokallaget har f.eks i over 40 år arbeidet for å få til permanent vern av myrlandskapet og området rundt høydeplatået Tomåsan. Engasjementet resulterte i at myra allerede for flere tiår siden kom inn i utkast til en nasjonal verneplan. Senere lykkes lokallaget i å få Tomåsan inntatt som et særskilt verneområde i kommuneplanens arealdel. Nylig var det god utsikt til at Tomåsan skulle bli undergitt frivillig vern. Alt lå til rette, men i tolvte time, etter høringsrunder, årelangt arbeid og positivt engasjement fra både grunneiere, kommune og Statsforvalter fant regjeringen ut at dette likevel ikke var noe de ville bruke penger på.

Lokallagets innsats som formidler av innsikt og som pådriver over flere tiår i forhold til kommunen og lokalpolitikere har likevel gitt resultater i form av økt bevisstgjøring omkring verdien av biologisk mangfold. Nesodden kommune ble i en ny nasjonal årlig kåring, basert på 15 ulike miljøkriterier, under Arendalsuka i august 2022 offisielt kåret til å være den beste kommunen i landet til å ta vare på naturen.

peterschjo@gmail.com · 908 46 613 (leder Peter Schjølberg)

Naturvernforbundet i Nittedal

I Nittedal har vi det siste året dannet et nettverk med de andre natur- og miljøorganisasjonene i bygda. Vi har møter en til to ganger i semesteret. Her orienterer vi hverandre om hva vi jobber med og setter opp ekstra arbeidsmøter etter behov, for eksempel i forbindelse med viktige høringer.

I lokallaget har vi valgt å prioritere kreftene på å uttale oss i viktige lokalsaker, som ny arealplan for kommunen og utbyggingssaker. Da er kunnskapen i nettverket nyttig. Vi mener politikere og adminstrasjon trenger å høre våre stemmer når det for eksempel planlegges deponi, større byggetiltak i markagrensa og på flomutsatte områder ved Nitelva, eller når det dukker opp planer om å stjele god matjord. I tillegg prøver vi å ha et våkent øye på hogstsaker.

Etablering av en ny stor skytebane kombinert med massedeponi har vært en av de viktiste sakene det siste året. Anlegget skal etter planen bygges ved markagrensa i Gjelleråsmarka. Trailertransport og skytestøy vil gi utbyggeren penger i kassa, men vil ødelegge både nærnatur og naturopplevelser for de mange som bor i nærheten. Men vi protesterer og håper det aldri blir noe av.

Slike saker tar mye tid og oppmerksomhet. Derfor ble vi ekstra glade da Turkameratene i Nittedal tok kontakt for å få til felles arrangementer på den restaurerte husmannsplassen Jensrud. Den første familiedagen ble arrangert i slutten av august. Det var suksess, og vi ønsker å få til noe liknende neste år. Det er en sosial møteplass, som også kan bidra til å rekruttere flere medlemmer.

nittedal@naturvernforbundet.no · 901 56 040 (leder Hanna Hånes)
www.facebook.com/naturvernforbundetnittedal

Naturvernforbundet i Nordre Follo

Naturvernforbundet i Nordre Follo (NiNF) har en flat organisering der bare lederen er formalisert. Styremedlemmene har stor integritet og bred kunnskap, noe som gjør at vi kan respondere raskt ved behov.

Vi får ofte henvendelser fra befolkningen om forhold som kan få konsekvenser for naturen i kommunen vår og tar slike saker opp med relevante myndigheter. Gjennom avisoppslag, leserinnlegg og egen hjemmeside informerer vi om aktuelle saker.

NiNF vil bidra til at kommuneadministrasjonen og politikerne har et best mulig beslutningsgrunnlag når vedtak skal fattes. Dette gjør vi ved å levere høringsuttalelser på reguleringsplaner, påklage feil i kunnskapsgrunnlag og lovanvendelser til Statsforvalteren. Enkelte ganger blir vi ikke hørt og i noen tilfeller blir vi oversett. Nordre Follo kommune svarer ikke alltid på brev, er ikke flink til å følge forvaltningsloven og kommunens politikere hører ikke alltid på egen administrasjon.

I 2024 har vi arbeidet med flere store saker som:
- høring på revisjon av markaloven
- innspill til ny arealplan
- innspill til skjøtselsplan for Kolbotnvannet
- bygging av skogsbilveger og hogst innenfor marka
- oppfølging av alunskiferdepotet på Taralrud

Vi samarbeider med vår søsterorganisasjon i Ås og skal i høst ha møte med Fremtiden i Våre Hender for å finne grunnlag for felles virksomhet.

nordrefollo@naturvernforbundet.no · 995 89 937 (leder Bjørn Gunnar Ganger)
www.facebook.com/naturvernforbundetioppegard

Naturvernforbundet Oslo Nord

Naturvernforbundet Oslo Nord er Naturvernforbundets største lokallag. Vi har ca. 2250 medlemmer bosatt i bydelene Sagene, St.Hanshaugen, Nordre Aker og Sentrum. Vi setter stor pris på innspill eller tips om saker der vi bør engasjere oss.

Naturvernforbundet Oslo Nord har arbeidet for skogvern i Nordmarka i en årrekke. De siste årene har vi også hatt et økende engasjement for å ta vare på bynaturen og redde økosystemet i Oslofjorden. For å forsvare nærskog og grønne lunger i byen mot rasering og nedbygging går vi ofte i allianse med lokale aksjonsgrupper og velforeninger. I fjor brukte vi mye krefter på å forsvare Torshovtoppen og Geitmyra skolehage mot privatisering og nedbygging, samt argumentere for ny stor park i Nydalen. I år har vi brukt mye tid på å forsvare Gaustadskogen, arbeide mot hogst i hekketiden og rasering på Lindekollen og gått i dialog med Ferd Eiendom for å ta vare

på Kalkknausen på Marienlyst. Kampen om Torshovtoppen vant vi. Vi har også fått gjennomslag for ingen hogst i hekketiden på kommunal grunn. Parken i Nydalen blir større enn opprinnelig planlagt, men ikke så stor som vi hadde ønsket, så det er en halv seier. Grønne lunger i Oslo er utsatte, og de andre sakene nevnt over vil kreve fortsatt innsats i tiden framover.

Naturvernforbundet Oslo Nord var primus motor bak en stor reklamekampanje i sommer hvis hensikt var å motivere folk til å være med å redde Oslofjorden. Nylig tok vi initiativ til et møte mellom ti lokallag langs Oslofjorden og politisk ledelse i Fiskeridepartementet der vi sammen ba om et øyeblikkelig forbud mot bruk av bunntrål i nasjonalparkene i Ytre Oslofjord. Vi argumenterte også for at hele Oslofjorden nord for Færder bør være en fiskeforbudssone de neste ti årene for å redde økosystemet før det kollapser.

Vi kommer framover til å bruke mer tid på å forsvare nærskogen og naturverdiene sør for Sognsvann og langsmed Sognsvannsbekken som er under kontinuerlig press. Et annet område der vi er i ferd med å engasjere oss er Nedre Ullevål der en utbygger har planer om å ødelegge kulturminner, hogge ned gamle trær og bygge ned bynatur. På et mer nasjonalt plan har vi begynt å bygge allianser med lokallag og aktivister i Sør-Norge for å bidra i kampen for å bevare den norske villreinen.

oslonord@naturvernforbundet.no / henhovla@online.no · 976 56 442 (leder Henrik Hovland)
www.facebook.com/NVFOsloNord/

Naturvernforbundet Oslo Sør

Naturvernforbundet Oslo sør er lokallag for bydelene Østensjø, Nordstrand og Søndre Nordstrand. Vi jobber for miljøvennlig byutvikling i vårt område. Vi ønsker å ta vare på grøntområder, naturverdier og viktige friluftsarealer og ønsker at det skal være enkelt å ta miljøvennlige valg i hverdagen i våre bydeler.

Naturverdiene i bydelen er viktig for mangfoldet av arter og naturtyper, men også for folks trivsel og naturglede. Vi ønsker å fremme naturlige norske økosystemer. Vi jobber for å bevare Østmarka som et mangfoldig turmål, og vise fram og ta vare på naturverdiene som finnes der. Åpning av bekker og vern om naturverdiene rundt Østensjøvannet er viktig.

Vi ønsker en miljøvennlig og grønn utvikling av bydelene. Det skal være enkelt å ta miljøvennlige valg i hverdagen. Vi ønsker oss bydeler som prioriterer gående og syklende foran bilen og med et godt utbygd kollektivtilbud.

Vi arrangerer varierte naturgledeturer i alle tre bydeler som hele familien kan delta på. Det er et mål å få flere ut på tur og ha inkluderende turer hvor det er plass til alle.

Vårt mål er at alle som vil kan være med, og at vi gjør det vi synes er gøy og viktig. Så enten du har lyst til å være med å arrangere en tur, jobbe for bedre sykkelvei der du bor, sitte i styret eller kanskje gjøre noe helt annet du syns er viktig og moro, så er det plass til deg.

Har du lyst til å bidra til vårt arbeid, så ta kontakt!

oslosor@naturvernforbundet.no · 412 02 240 (leder Maiken P. Sele)
www.facebook.com/NaturvernforbundetOsloSor

Naturvernforbundet Oslo Vest

Naturvernforbundet Oslo Vest (NOV) omfatter bydelene Frogner, Vestre Aker og Ullern. I dag har lokallaget passert 1900 medlemmer.

NOV har gjennom årene vært involvert i flere naturvernsaker, blant annet kampen mot nedbygging av Husebyskogen, ny vannforsyning til Oslo og fare for forurensing av Mærradalsbekken. En viktig seier er lovnad om at Husebyjordet skal tilbakeføres som slåtteeng etter at utbyggingen er avsluttet.

NOV har også levert innspill til den planlagte utbygging på Skøyen og i Bestumkilen, utbyggingen på Majorstua og knutepunktfortetting på Smestad. For noen år tilbake protesterte vi mot dumping av snø i Marka ved en parkeringsplass ved Tryvann, som medførte flere døde trær og forsøpling av et skogsområde. Vi har også hatt innvendinger mot bygging av et nytt tennisanlegg i Holmenkollen, protestert mot bygging av boliger på Brennatunet i Sørkedalen, arbeidet for et alternativt forslag for utbygging av Filipstad kalt Fjordbyparken, levert et lenger innspill til utforming av Ullern bypark med konkrete anbefalinger for håndtering av ulike grøntarealer og tatt til orde for vern av Lysakerelven.

Sommeren 2024 var NOV sterkt involvert i verne-campen på Gaustad, der mye natur raseres i forbindelse med byggingen av det nye Rikshospitalet. Den gamle edelløvskogen på Lindekollen ble hugget, nå kjempes det for bevaring av Gaustadskogen. Vi

har uttalt oss mot etablering av en midlertidig helikopterlandingsplass, noe som eventuelt vil ramme dyre- og fuglelivet i Gaustadskogen og livet i Sognsvannsbekken svært hardt.

NOV har også engasjert seg mot et planlagt tverrslag ved Lysejordet i forbindelse med sprenging av tunnel og ny strømforsyning mellom Hamang i Bærum og Smestad. Tverrslaget vil gå rett gjennom det planlagte reservatet i Lysakerdalen, og forringe både natur og nærmiljø i et svært verdifullt og mye brukt naturområde.

Anleggsarbeid og transport av tunnelmasse vil medføre betydelige steinmasser i grøntarealet med store og dels irreversible konsekvenser for Lysejordet og nærområdene. NOV er sterkt bekymret for eventuelle utslipp, avrenning av partikler og annen forurensing av Lysakervassdraget. I konsekvensutredningen er det ikke tatt hensyn til at både edelkreps og elvemusling (sårbar (VU) på den norske rødlista) finnes i elvestrekket nedstrøms i planområdet. Vi reagerer på at Statnett ikke har søkt alternative traseer for å spare Lysejordet.

NOV har over en del år organisert årlige dugnader for å fjerne fremmedarter som canadagullris, russekål og hagelupin på et åpent engareal vest for Gardeleiren på Huseby. Vi har tidligere fått bistand fra Naturvernforbundet i Asker. I de senere år har lærere og elever ved Ullern VGS overtatt mye av arbeidet. Dugnadene arrangeres i dag som et samarbeid mellom Ullern VGS, Forsvaret og NOV.

Aktiviteter

NOV, i samarbeid med Deichmans bibliotek, arrangerte for første gang klesbyttedag våren 2016, og har arrangert det hvert år siden. På årets klesbyttedag ble det byttet over 800 plagg.

NOV har vært idehaver og medarrangør sammen med NOA på slipekurs for ljå med slipestein og bryne. Det første kurset ble avholdt i 2023. Det var i forkant innkjøpt og spleiset på en elektrisk drevet slipestein.

Samarbeid med Naturvernforbundet Oslo Nord om opplæring i bruk av appene artsorakel og artsobservasjoner.no med innleid økolog fra Sabima. Tanken bak kurset er at medlemmer med denne kunnskapen kan bidra med registrering av artsmangfold og rik nærnatur, helst i forkant av kommunens planarbeider ol.

NOV arrangerer hvert år et medlemsmøte med et eget tema og et foredrag. Møtene er en fin arena for spørsmål til styret og en god naturvernprat.

Vi har hatt åpne informasjonsmøter om byttebodер, om gjenbruk og reparasjon som livsfilosofi eller insektvennlige hager. Og vi har arrangert guidet tur i Mærradalen for Vardesenteret på Radiumhospitalet.

Lokallaget har mange aktiviteter og arrangementer og er i behov av flere frivillige til små- og større gjøremål som verken krever stor kunnskap eller kompetanse. Ta for all del kontakt hvis det er noe du kunne tenke deg å være med på!

oslovest@naturvernforbundet.no / Hennito@online.no · 481 98 285 (leder Henninge Torp)
www.facebook.com/NaturvernforbundetOsloVest

Naturvernforbundet Oslo Øst

Naturvernforbundet i Oslo Øst har som formål å fremme natur- og miljøverninteresser i vårt nærmiljø, særlig i våre bydeler; Gamle Oslo og Grünerløkka.

Vi arrangerer flere åpne arrangementer og aktiviteter, både alene og sammen med andre organisasjoner, blant annet klesbyttemarked, miljødebatter og ulike turer. I anledning den store klesbyttedagen arrangerte vi klesbyttemarked på Deichmanske bibliotek Grünerløkka. Her kom det mange folk som fikk byttet inn plagg de ikke lenger tok i bruk mot nye plagg de fikk mer nytte av.

Vi jobber for at kollektivtrafikkløsninger skal prioriteres politisk fremfor motorveiprosjekter. Vi har blant annet vært stor forkjemper for å beholde ordningen "Reis". Reis er en ordning som gir rabatt på enkeltbilletter fra Ruter i Oslo og Akershus jo flere billetter du kjøper. Ordningen har vært en braksuksess, både blant reisende og for å kutte klimagassutslipp. Derfor er vi sterkt for å beholde denne ordningen!

Vi har også engasjert oss mye i Fjordsøksmålet. Naturvernforbundet og Natur og Ungdom mener at Klima- og miljødepartementets tillatelse til å dumpe opptil 250 millioner tonn gruveavfall i Førdefjorden er et klart brudd med forurensningsloven og EUs mineralavfallsdirektiv. De to organisasjonene bestemte seg for å saksøke staten sommeren 2022. Søksmålet ble behandlet i Oslo tingrett høsten 2023. Den 10. januar 2024 kom dommen, og dessverre fikk vi ikke medhold. Saken er nå anket til lagmannsretten.

osloost@naturvernforbundet.no · 413 14 982 (leder Mari Gjerdåker)
www.facebook.com/naturvernforbundetoslooest

Naturvernforbundet i Ås

I 2024 har bekjempelse av fremmedarter har vært hovedaktiviteten i Naturvernforbundet i Ås. Vi har som i 2023 fjernet skjermer med frø fra en stor bestand av kjempebjørnekjeks i Østensjøvann naturreservat. Dette må gjentas flere år for å utarme frøbanken. Oppgraving av planter planlegges også. Kanadagullris har spredt seg mye de siste årene og vi har bestemt oss for å reversere den utviklingen. Vi ser allerede gode resultater etter to år, men det trengs fortsatt en dedikert og systematisk innsats. Grunneierne er positive og bidrar ofte. Vi har samarbeid med Naturvernforbundet i Nordre Follo og vi har holdt et seminar for de ansatte ved Bølstad gjenvinningsstasjon som har mange fremmedplanter på sitt område.

Viken skog har midt i hekketiden foretatt hogst i Hogstvet 3 km sørøst for Ås stasjon der det er gammelskog med stående og liggende død ved og trolig storsalamander. To små nøkkelbiotoper skal spares, men vi har foreslått vern av et større område inkludert restaurering av en myr. Viken skog ønsker å hogge i Vestnebba som er en fjellkolle rett vest for Kjøyabukta naturvernområde ved Bunnefjorden. Hogsten planlegges i en sumpskog på toppen av kollen som vi mener er viktig å verne. Vi jobber sammen med NOA om det.

aas-nnv@naturvernforbundet.no • 953 35 881 (leder Kristoffer)
https://www.facebook.com/naturvernaas

Bor du i en kommune uten lokallag av Naturvernforbundet? Vi trenger din hjelp til å ta vare på nærnaturen!

Lokallagene i Naturvernforbundet har en viktig posisjon i et lokalsamfunn. Naturvernforbundet sier ja til et samfunn der naturen og planetens tålegrenser må ligge til grunn for alt vi gjør. Naturvernforbundet er en stemme for ren luft, rene vassdrag og grønne lokalmiljø. Naturvernforbundet gir en stemme til naturen.

Uten lokallag jobber vi i blinde. Vi fanger ikke opp utbyggingsplaner. Vi mangler lokalkunnskap. Det blir vanskeligere for oss å påvirke kommunepolitikernes prioritering av natur- og miljøhensyn.

Nå står vi i en brytningstid der mange, heldigvis!, har forstått at vi må gjøre mer for å ta vare på naturen og begrense klimaendringene. Men ordene må gjøres om til handling, og mange av de viktigste beslutningene tas nettopp i kommunene.

Her kan du som medlem av Naturvernforbundet spille en avgjørende rolle! Du kan tipse oss om aktuelle natur- og miljøsaker i ditt nærområde. Du kan verve medlemmer.

Og ikke minst; hjelpe oss å etablere lokallag.
For øyeblikket står følgende kommuner i vårt område uten lokallag av Naturvernforbundet:

- Aurskog-Høland
- Eidsvoll
- Enebakk
- Hurdal
- Rælingen
- Ullensaker

Vil du bidra? Send oss en epost til noa@naturvernforbundet.no. Vi ser frem til å høre fra nettopp deg!

MARKAKALENDEREN 2025
EN GAVE MED VARIG VERDI

**Ved å kjøpe Markakalenderen får du 12 flotte markabilder.
På baksidene finner du 12 turforslag fra Marka.**

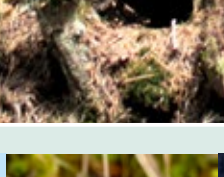

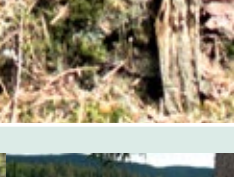

Merk: Vipps kan ikke benyttes for å bestille kalenderen. Kommer du innom Søndre Sandås ved Sogn
Se www.noa.no for liste over utsalgssteder. BESTILL I DAG: Klipp ut kuponge

RABATT VED KJØP AV MER ENN ÉN KALENDER 2–4 EKS

MARKAKALENDEREN 2025
Fokus: Eventyrskoger

Vårskitur til Hyttetjern og Karlshaug

til Greveveien. Scooterpreparert skiløype tar deg opp forbi Blendsølvputten og Daviddalsputten, inn i området. En løypeløs avstikker inn til Store Hyttetjern anbefales. Herfra skauleis rett vestover i myrterreng og gjennom det vile søkket mellom Hyttetåsen og Snaukollen på vestsiden og Blekketjernkollen på østsiden – en villmark i miniatyr. Villmarka ender brått i sør, men du kommer fort ned på scooterløypa, og kan følge den tilbake, opp på åsen – til flott, gammel furuskog. Her kryr det av flotte steder for kaffebål og grilling av pølser, ostesmørbrød eller andre delikatesser.

Etter rasten slipper du deg ned på den vestre av Karlshaugputtene. Her begynner reservatet på sørsiden, og øst for putten finner du kanskje storfurua med det originale fredningsskiltet i emalje. Langs bekken som renner ut av reservatet har en stormfelling for mange år siden skapt et naturnært skogbilde, med mye død ved, og trær i alle utviklingstrinn. Far fram med andakt, dette er et klenodium i naturvernets historie.

Tilbake til sivilisasjonen er det enklest å følge scooterløypa vestover, til hovedløypa mot Langdalsvann. Her kan du velge mellom retur til Nittedal, Movann eller Skar i Maridalen.

MARKAKALENDER 2025

175,– pr. stk.

Hver kalender vi selger, gir oss frie midler til å gjøre vårt viktige arbeid!

Naturvernforbundet
Oslo og Akershus

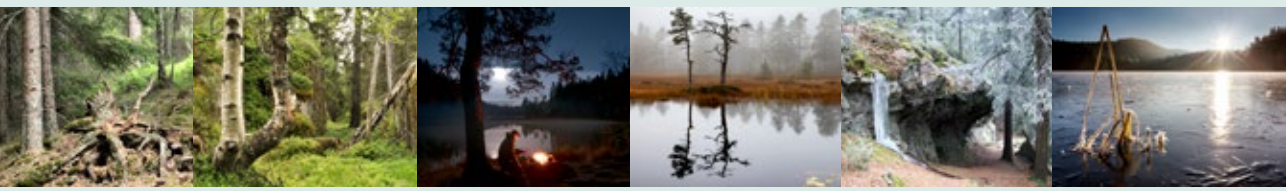

svann i kontorets åpningstid eller kjøper kalendere på et av utsalgsstedene slipper du porto og gebyr.
n (se baksiden), send bestilling til noa@noa.no eller ring NOA på 22 38 35 20.

S 150,–/STK • 5–10 EKS 140,–/STK • 11–20 EKS 120,–/STK

Presentasjon av NOA

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) er Naturvernforbundets fylkeslag i Oslo og gamle Akershus, samt Jevnaker. Vi holder til på Søndre Sandås, en gammel husmannsplass som ligger rett ved parkeringsplassen ved Sognsvann i Oslo. Her ønsker vi å skape en åpen og inkluderende møteplass for alle naturinteresserte. Vi inviterer jevnlig til arrangementer og aktiviteter på tunet vårt, men oppfordrer også alle til å ta turen innom i våre åpningstider!

Vi holder dørene til Søndre Sandås åpne mandag – torsdag kl. 10.00 – 14.00. Da er det bare å komme innom for en prat eller en kopp kaffe. Har du spørsmål om saker eller ønsker vår hjelp kan du også komme innom for å diskutere dette i åpningstiden, eller kontakte oss på epost eller telefon. Vi har dyktige ansatte som arbeider med ulike fagområder, og som bistår lokallagene i arbeidet med lokale miljø- og naturvernsaker. Nederst på siden finner du en kort presentasjon av de ansatte i NOA og deres arbeidsområder. Ikke nøl med å ta kontakt om det skulle være noe!

Bli frivillig!

Er du ny i Oslo-området og vil komme i kontakt med noen som brenner for det samme som du gjør? Vil du sosialisere deg med andre som liker seg ute i naturen? Ønsker du å gjøre en forskjell for naturen og miljøet der du bor? Naturvernforbundet er en organisasjon som baserer seg på frivillig innsats. Vi trenger alltid flere frivillige som kan hjelpe oss.

Både lokallagene og NOA arrangerer aktivitetsdager og turer der du kan bli kjent med naturen i Oslo-området, og spennende arrangementer og foredrag om ulike temaer som skog, artsmangfold, forbruk, naturglede, og mye mer.

Ta kontakt med oss i NOA eller lokallaget for mer informasjon om hva du kan bli med på av aktiviteter og arrangementer.

NOAs ansatte:

Håkon Eide Gundersen
Daglig leder
452 42 528
hakong@naturvernforbundet.no

Erik Kagge
Feltbiolog og naturveileder
962 28 863
erik.kagge@naturvernforbundet.no

Gjermund Andersen
Spesialrådgiver marka- og skogsaker
952 26 402
gjermund@noa.no

Helene Lode
Kommunikasjonsrådgiver
413 73 388
Helene.lode@naturvernforbundet.no

Maria Andersen
Aktivitetsansvarlig og naturveileder
992 26 540
mariaa@naturvernforbundet.no

Knut Olav Fossestøl
Prosjektansvarlig skole/undervisning
404 86 511
knutolav.fossestol@naturvernforbundet.no

Hanna Løken
Kontormedarbeider og naturveileder
22 38 35 20
noa@naturvernforbundet.no

noa@naturvernforbundet.no · 22 38 35 20 · Sognsveien 231, 0863 Oslo
Åpningstider: Mandag – torsdag kl. 10.00 – 14.00

Markagruppa i NOA

Vi arbeider for:

- Kartlegging, vern og restaurering av de mest verdifulle naturområdene i Oslomarka
- Innsyn og reell mulighet til medvirkning i skogforvaltningen
- Informasjon om Markas natur- og opplevelseskvaliteter og hva som truer disse

Vi arbeider mot:

- Flatehogst i naturskog, nærskog og annen opplevelsesrik skog
- Nye inngrep i Marka, som skogsbilveier, idrettsanlegg, skytebaner og lignende

Bli gjerne med! Neste møte: Mandag 18. november. Kontakt markagruppas leder Bjørn Faafeng, bjanfa@gmail.com, for nærmere informasjon.

Fjordgruppa i NOA

Vi arbeider for et bedre miljø i indre Oslofjord! Våre miljøkrav:

A. Vern

Restaurering og vern av kantsonevegetasjon langs alle elver i indre Oslofjord inklusive munningsområdene. Tiltaket vil dempe effekten av erosjon ved intensiv nedbør samt begunstige miljøet for anadrom fisk.

Vern av indre Oslofjords gruntvannsområder. Tiltaket vil beskytte oppvekstområdene for dyrelivet (spesielt fisk) i fjorden.

Fiske- og tråleforbud i indre Oslofjord for minimum 10 år.

Et mer helhetlig vern der både marine forekomster, funksjons- og hekkeområder for fugl og verdifulle deler av strandsonen ses i sammenheng.

B. Rensetiltak

Alt avløpsvann skal ha en rensegrad på 95 % for fosfor og 80 % for nitrogen.

Alle elver renses for fremmede gjenstander samt hinder for vandrende fisk.

Søppel, gammelt fiskeutstyr samt båtvrak etc. fjernes fra fjorden.

C. Restaurering

Områder med mulighet for ålegress restaureres ved innplanting. Tilsvarende for tang og tare der hvor forholdene ligger til rette for dette.

Alle småbåthavner utarbeider en plan for forbedringer av nærmiljøet i sjøen. Dette bør innbefatte vurdering av bl.a. kunstige rev for plante- og dyrelivet.

Alle kai og havneanlegg gjennomfører tiltak som forbedrer lokalmiljøet i sjøen.

D. Andre miljøproblemer.

1. Støy i fjorden: Forbud mot vannscootere. Elektrifisering av motorbåter.
2. Klimaeffekter på fjorden.
3. Miljøgifter i avløpsvann som antibiotika, østrogen og andre medisinrester samt PFAS etc.

Bli gjerne med i arbeidet! Kontakt fjordgruppas Elisabeth Sletten (sletten.elisabeth@hotmail.com) og Jørn Erik Bjørndalen (jorn.bjorndalen@gmail.com) for å få mer informasjon.

Natur og ungdom

I Natur og Ungdom finner du medlemmer fra hele landet. Vi jobber med miljøsaker lokalt, regionalt og nasjonalt. Vi gjør også litt internasjonalt arbeid og er en partipolitisk uavhengig organisasjon.

Natur og Ungdom er til for å gi unge en stemme i miljøpolitikken og ta kampen mot vår tids største utfordring. Naturmangfoldet vårt er truet og klimaendringene er farlige, urettferdige og allerede i gang. Derfor jobber vi for et samfunn som tar vare på naturen og sørger for et like trygt livsgrunnlag for fremtidige generasjoner.

Hvorfor bør DU engasjere deg?

- Du kan møte andre engasjerte ungdom og få venner fra hele landet.
- Sakene NU arbeider med og krav vi stiller kan hindre klimakrisa.
- Du kan lære mer om aktivisme, hvordan du kan skape endring og oppdage nye klima- og miljøsaker.
- Skape nye eventyr på sommerleir og alle våre arrangementer. Her kan du møte engasjerte ungdommer, delta på aksjoner og lære mer om de sakene du brenner for.

Lokallagene i Natur og Ungdom jobber med aktuelle miljøsaker. Det kan være lokalt naturvern, et bedre kollektivtilbud, klimaplan i kommunen eller å skape oppmerksomhet rundt større nasjonale saker. Finn ditt nærmeste lokallag her: www.nu.no/finn-ditt-lokallag

Natur og unge voksne / Naturvernstudentene Oslo

Natur og Unge Voksne er lokallaget for deg som brenner for klima og miljø, er ferdig på videregående og har lyst til å engasjere deg. Du trenger ikke være student for å delta. Send melding til lokallagsleder Sebastian Øynes (97143342) for å høre hvilke aktiviteter du kan bli med på. Vi er glade for å ha deg med på laget!

Miljøagentene

Akkurat nå er Miljøagentenes viktigste sak «dyr og natur», da Miljøagentene er en demokratisk organisasjon og dette ble stemt frem som toppsak av medlemmene våre på landsmøtet i 2022. Som en del av dette, har vi hatt fokus på skog og bidratt inn i prosjektet «Skogen – mer enn bare trær» med Naturvernforbundet, Natur og Ungdom, WWF og Sabima.

Fredag 25. oktober lanserte vi Barnas klima- og miljørapport 2024. Årets rapport har fått tittelen «Så bra du engasjerer deg!» - Hvor lenge skal vi barna gidde? Det er Barnas klimapanel som har skrevet rapporten. Rapporten er basert på en undersøkelse gjennomført av Opinion på vegne av Miljøagentene. I undersøkelsen ble 547 barn og unge mellom 8-16 år, vektet på kjønn, alder og bosted, spurt om deres forhold til klima og miljøutfordringer. Vi har også fått innspill til rapporten i form av tekst og tegninger, fra barn over hele landet. Til sammen har vi fått innspill fra over 18.000 barn og unge. I rapporten kommer Barnas klimapanel med klare krav til politikerne og tar den med seg til klimatoppmøtet i Aserbajdsjan i november, hvor alle 8 medlemmer av klimapanelet skal delta.

Miljøagentene har ganske nylig fått en ny visuell profil og i den sammenheng også fått nye t-skjorter. For å legge til rette for at medlemmene våre kan beholde t-skjortene de allerede har, har vi satt i gang et redesign-prosjekt med fokus på broderi, med støtte fra Kulturstøtta (LNU). I prosjektet har vi laget en broderiapplikasjon som miljøagentene kan brodere og stryke over logoen på den gamle t-skjorten sin. I prosjektet har vi med oss broderiekspert Eva Kittelsen i My Visible Mend.

Lansering av Barnas klimarapport. Fotograf Wanda Nordstrøm.

Miljøagentene: 969 01 820 · post@miljoagentene.no · https://miljoagentene.no/ · Mariboes gate 8, 0183 Oslo
Familiemedlemskap i Naturvernforbundet dekker også medlemskap i Miljøagentene for barn i husstanden under 15 år.

Av Ylva Ullahammer Bordsenius, redaktør i Putsj

COP29 i Baku

I november reiser tre representanter fra Natur og Ungdom på det 29. klimatoppmøtet. Årets COP har blitt omtalt som like viktig som Parisavtalen.

COP er en forkortelse for «Conference of the Parties» og foregår i regi av FN for alle land som har undertegnet FNs klimakonvensjon. Nesten alle verdens land kommer sammen for å diskutere handlingsplaner og klimatiltak for å imøtegå et stadig mer ekstremt og uforutsigbart klima. COP er det øverste organet for stadfesting av klima- og miljømål internasjonalt, medvirkende til både ambisjon og praksis.

COP-møtene befinner seg på et nytt kontinent hvert år, og blir i år 11.–22. november i Aserbajdsjan. I år forventes det å være 60.000 delegater til stedet. COP er et vesentlig berøringspunkt mellom oss alle som en påminnelse om at vi står i miljø- og klimakrisen sammen. Det som bestemmes her har ringvirkninger overalt.

Ansvarliggjørelse

«Hvorfor skal COP avholdes i en petrostat?» er en typisk innsigelse. Men det kan stilles spørsmål ved mye: også Norges mangelfulle klimapolitikk. Visste du for eksempel at Norge ikke fikk taletid på et klimamøte om ambisjoner i New York i 2023 grunnet våre manglende oppnåelser av klimamål? Det mente António Guterres snakket nok for seg selv. Dette ble lite omtalt i norske medier.

Å møtes fungerer konfronterende og ansvarliggjørende. For spørsmål skal stilles, og det i plenum. Hvem skal ansvarliggjøres økonomisk – og det mest rettferdig? I Dubai 2023 ble Parisavtalens mål og etterfølgelse gjennomgått. Fjorårets COP28 landet dermed en konsensus om at vi trenger å fase ut fossil energi; med mer og mer ekstremvær må vi styrke klimaresiliens; samfunn behøver mer motstandskraft. Finans og internasjonale enigheter utgjør en sentral rolle i dette.

Hvem skal betale?

Årets COP har blitt omtalt som like viktig som Parisavtalen i 2015. Grunnen til dette er at nettopp klimafinans står på tapetet. Derav kapitalflyt fra de rikeste såkalte I-landene - som til en høy grad står ansvarlige for majoriteten av utslipp - til de fattigere og mer utsatte U-landene. Rike land ser seg nødt til å bidra økonomisk med utgifter tilknyttet både tilpassende og avbøtende klimatiltak. Spørsmålene som vil settes i fokus er dermed prekære for den videre utviklingen av klimafinans internasjonalt, rotet i ansvar og sårbarhet.

Enorme pengesummer er helt nødvendige for å best mulig tilrettelegge, omstrukturere og transformere løsninger for fremtiden. Til hvilken grad skal private aktører ansvarliggjøres og bidra? Fossilindustrien? De rikeste landene – deriblant Norge? «Og hva med Kina?» Kanskje økonomiske vinnere må ansvarliggjøres for å ikke gjøre tapere av oss alle. Det er kanskje ikke så dumt.

Vi ser frem til å delta og observere årets klimaforhandlinger.

United Nations Climate Change | COP29 Baku Azerbaijan

JULEGAVETIPS

NOAS PRAKTBØKER OM MARKA, NATUR OG NATURVERN

Det er ikke bare markakalenderen som tar seg godt ut under juletreet!
Inntektene fra boksalget går i sin helhet til NOAs arbeid for naturen og miljøet i Oslo og Akershus.

NYTT SKOGBRUK!
KR 349,-

Boka belyser og drøfter utfordringene i det norske skogbruket, skisserer mulige løsninger og dokumenterer effektene av en eventuell omlegging fra flatehogst til plukkhogst. Med skogbruk basert på gjentatte, kvalitetsfokuserte utvalgshogster, kan det bli både lønnsomt, samfunnsansvarlig og bærekraftig å drive skogen!

Forfatter: Gjermund Andersen.

GRØNNE TEKSTER KR 200,-

«Grønne tekster» gir deg spennende gløtt inn i naturvernets historie de siste hundre år. Utvalgte tekster fra aviser og tidsskrifter belyser kampene for å bevare våre siste urskoger, uregulerte vassdrag eller intakte fjellformasjoner og fjordlandskap. Andre temaer er advarsler mot miljøgifter og hvorfor atomkraftverk så vidt ikke ble realisert i Norge. Tekstene viser godt hvordan enkeltpersoner ofte har vært både varslere og pådrivere, og at vi ikke kan overlate naturvernet til myndighetene alene.

Redaktør: Bredo Berntsen. 113 sider, illustrert.

Å SE MED HJERTET – BLANT FLØNER I FARSEGGEN
KR 250,-

Hvordan ser vi på naturen, og hvordan ser den tilbake på oss? Bli med inn i ravinedalene på Farseggen i Skedsmo. Brustad viser frem «flønene», men hva er flønene? I det som minner om uberørt gammelskog lever de i beste velgående og ser tilbake på oss.

Foto: Kjell Brustad.
Tekst: Tor Åge Bringsværd.

NATURGLEDE, ØKOSORG OG FREMTIDSHÅP KR 250,-

Denne boka er en hyllest til naturopplevelsen. Gjennom dikt, skildringer og naturfoto ønsker forfatterne å løfte fram opplevelsesverdiene og gi dem den anerkjennelsen som de fortjener. Vi kan likevel rammes av en økosorg som tærer på fremtidshåpet. Denne boka forsøker å formidle både naturgleden, økosorgen og fremtidshåpet.

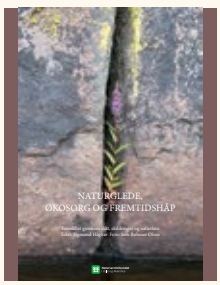

Tekst: Sigmund Hågvar. Foto: Naturfotograf Jørn Bøhmer Olsen. 143 sider, rikt illustrert.

DE SISTE EVENTYRSKOGENE
KR 400,-

All skog du ser er ikke skog. Etter 70 år med industriell skogsdrift har omtrent 85 prosent av skogen i Oslomarka blitt til kjedelig og biologisk fattige ansamlinger av grantrær, plantet på rekke og rad på samme tid. Men det fins fortsatt lommer med nesten urørt skog i Marka, som kan gi de mest fantastiske opplevelser: Eventyrskogene. Her står grove kjempetrær mellom unge spirer og falne kjemper. La Gjermund Andersen lede deg gjennom de aller siste eventyrskogene i denne boka.

Tekst: Gjermund Andersen. Med turkart hvor eventyrskogene er avmerket!

ARTSMANGFOLD I SKOG KR 150,-

Norske skoger er viktige levesteder for et stort antall arter, og halvparten av de trua artene i Norge lever i skog. Men vi vet for lite om hvor vi har skoger som er særlig artsrike og viktige for naturmangfoldet å ta vare på. Håndboka om signalarter i skog på Østlandet har som hensikt å lære opp artsjegere og brukere av skogen til å gjenkjenne arter og områder med høye naturverdier, og å bidra med viktig kunnskap om artsmangfoldet i skog.

Forfattere: Helene Lind Jensen, Maria Hertzberg og Erik Olfert Kagge.

KJØPSINFORMASJON: Bøkene kan kjøpes direkte fra NOA sitt kontor på Søndre Sandås: Sognsveien 231, 0863 Oslo. Eller bestilles på tlf. 22 38 35 20, på epost noa@naturvernforbundet.no eller ved å legge inn en bestilling i NOA-butikken. Ved postforsendelse legges det til ekspedisjonsgebyr og porto.
Ved kjøp over kr 1.500,- tilkommer ingen porto og ekspedisjonsgebyr.

NOA-BUTIKKEN

Flere gavetips i NOA-butikken: https://naturvernforbundet.no/osloogakershus/om-fylkeslaget/noa-butikken/

BOKOMTALE

Hva vi kan lære av og om uglene

«Uglenes tale. Hva nattens vesener kan fortelle oss i naturkrisens tid» er ei bok du ikke klarer å legge fra deg. Torgeir Wittersø Skancke har laget en perle av en bok som også er illustrert med 150 fantastiske bilder. At ugler er fascinerende skapninger er hevet over enhver tvil. Opp gjennom tiden er de tillagt mange forskjellige egenskaper, visdom er en av dem. I denne boka om skogens mystiske fugl lærer du mer om uglenes spesielle egenskaper. Ugler har ikke bare ekstrem god hørsel og godt syn. Visste du at forskerne også har oppdaget at uglenes hørselsnerve er koblet til synssenteret i hjernen? Uglene får trolig opp et visuelt bilde av det mørke landskapet når de jakter. Det å oppleve å få se en ugle er ikke hverdagskost, og det er trist å lese at halvparten av de norske ugleslagene er i tilbakegang og flere er utrydningstruet grunnet naturkrisen. Kan vi gjøre noe for å redde dem? Det kan du lese og lære mer om i boken.

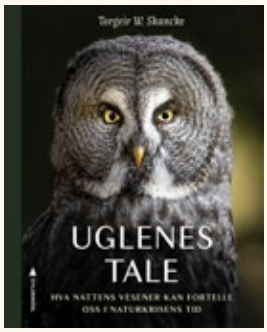

Utgiver:
Gyldendal.

DIKT

Av Sigmund Hågvar
Fra boken «Naturglede, økosorg og fremtidshåp».

TEGN

Ennå rasler ospa
med restene
av sommerens bladverk.

Ennå kan jeg finne
sirlige
edderkoppnett
i motlyset.

Ennå varmer
den skrå
sola.

Men frosten
har vært her
i natt.

Det første,
skjøre laget
av ismønstre
har grodd fram
på pyttene.

Med rare linjer
og buer.

Som et naturens
tegnspråk.

Til meg.

Naturens julemarked

8. desember åpner vi NOA-låven og tunet vårt for besøkende i alle aldre og ønsker velkommen til Naturens julemarked!

Her kan du kjøpe julegaver, lage egne hjemmelagde julegaver som trådnisser, fletta julekurver, julestjerner og mye mer, og du kan lære mer om naturen i ditt område.

Det vil bli offisiell tenning av julegran, akkompagnert av nydelig livemusikk spilt av Sofienberg Spellemannslag. Det blir servert risengrynsgrøt, gløgg og pepperkaker, og kaffe fra bålpannen. Og vår kjære julenisse vil gå rundt for å skape den ultimate julestemningen!

I låven kan du snekre din egen humlekasse, en aktivitet som passer bra både for barn og voksne. På tunet setter vi opp en lavvo der det holdes eventyrstund for barn rundt bålet.

Vi sees!

NÅR: 8. desember fra kl. 12.00 - 16.00 **HVOR:** Sognsveien 231 (rødt hus rett ved parkeringsplassen og stien ned fra t-banestoppet på Sognsvann) **ARRANGØR:** Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

SETT OG SAKSET
av Ingunn Lund-Vang

Ingen enighet på naturtoppmøtet i Colombia

Én dag på overtid er naturtoppmøtet i Colombia over. Landene klarte ikke å bli enige om en avtale om finansiering av vern av natur. Møtet skulle egentlig vært avsluttet fredag, men forhandlingene har fortsatt på overtid. Et av de vanskeligste temaene har vært et plan for å sikre mer midler til vern av arter. På dette punktet klarte landene ikke å bli enige.

– Norge hadde håpet å finne en prosess som gjorde at landene kunne komme til enighet om dette. Måten vi finansierer reduksjon av naturtap på i fattige land, er avgjørende for å stanse naturtapet globalt. Denne diskusjonen vil fortsette framover. Norges innsats for å bevare og restaurere natur vil fortsette uavhengig av dette, sier klima- og miljøminister Tore O. Sandvik i en pressemelding.

https://www.nrk.no/nyheter/ingen-enighet-pa-naturtoppmotet-i-colombia-1.17109538

Forskere skuffet over Naturmeldingen

Det finnes lyspunkt, men meldingen er preget av gjentakelser av tidligere frempek, og skuffende lite klare og forpliktende mål, sier

→

Stubbesitter

KreativStrek/Sundhell

FABELAKTIGE OSLO

For oss Oslo-boere er bakkar og berg det vakreste, for andre er det flate slettelandet vakkert som tegn på velstand og kornkamre.

For oss som lever nå, var det et lykketreff at generalene for tre-fire hundre år siden kunne akseptere at Oslo ble hovedstad – trange Oslofjorden lot seg forsvare fra land, og likeledes kunne de trange passasjene rundt Oslo forsvares fra skanser. - Og at kong Christian godtok dette resonnementet.

Det kuperte terrenget førte til at vi ikke bare fikk én svær, dominerende elv som deler byen i to, som tilfellet er i mange andre storbyer vi kan sammenligne oss med, men har en by med et titalls elver og bekker med dammer, stryk og fossefall. Det har formet vårt syn på hva som er vakkert og hva som er mindre vakkert.

Da jeg var liten gutt fortalte min bestemor (født i 1875) at da hun var ung pike badet hun og venninnene hennes nede ved bryggene i Oslos havn! For oss som barn og senere unge voksne, var det ganske utrolig. Akerselva og de mange elvene og bekkene stinket jo! En ganske allmenn vane var det at skrot og skitt og lort hiver du i bekken, da forsvinner det jo, iallfall ut av syne. Det gjorde jo ikke bare det! Og det luktet. Slik kunne vi ikke ha det. Byens sindige fedre besluttet å grave alt ned og legge bekkene i rør. Den gang virket det fornuftig, i dag er det ubegripelig.

Vi skjønte jo etter hvert at noe vesentlig var gått tapt. Søppelet ble hentet opp og sortert, vannet gikk til renseanlegg, og det store løftet med å gjenåpne vassdragene kom i gang. I dag har byens vassdrag blitt noen perler. Bare se hvor mange som følger stier og turveier langs elver og bekker.

Oslo har gjennomgående blitt en utrolig vakker og trivelig by – enestående i verdenssammenheng. Det er en fornøyelse å gå tur i byen!

En bekk står igjen – godt nedgravde Bislettbekken fra Ullevål til Tullinløkka og Pipervika. La oss få den frem, og ikke tulle det til med andre påfunn. Tullinløkka har potensiale til oppstå som en praktdam med god gjennomstrømning!

Med dette takker min kjære hundevenn Leika og jeg pent for oss!

Klesbyttemarked i Rådhuset!

Har du klær liggende som ikke blir brukt? Trenger du nye klær?

Ta med deg klærne du ikke lenger bruker, og bytt til deg fine skatter fra vårt store klesbyttemarked i **Oslo Rådhus søndag 24. november fra kl.12.00 – 16.00**.

Ta med inntil fem plagg. For hvert plagg får du en kupong som kan brukes til å bytte til deg et nytt, brukt plagg!

Innlevering av klær kan gjøres fredag 22.11. mellom kl. 12.00 - 15.00 eller på selve dagen fra kl. 12.00. Håper vi sees!

Anne Sverdrup-Thygeson, biolog og forfatter, har donert vekk kjolen hun gikk med da hun var nominert til Brageprisen for sin første bok «Insektenes planet».

LOKALLAG I NOA

Sist oppdatert: november 2023. Send rettelser til noa@naturvernforbundet.no

Naturvernforbundet i Asker
Kontaktperson: Jan Häusler, 982 99 667, asker@naturvernforbundet.no

Naturvernforbundet i Bærum
Kontaktperson: Kari Balke Øiseth, 905 18 537, baerum@naturvernforbundet.no

Naturvernforbundet i Groruddalen
Kontaktperson: Vera Johannessen, groruddalen@naturvernforbundet.no

Naturvernforbundet på Jevnaker
Kontaktperson: Per O. Brørby, 954 09 845, jevnaker@naturvernforbundet.no

Naturvernforbundet i Lillestrøm
Kontaktperson: Nikolai Oldervik, 419 04 774, lillestrom@naturvernforbundet.no

Naturvernforbundet i Lørenskog
Kontaktperson: Tom Clark, 977 10 561, lorenskog@naturvernforbundet.no/clarkgorko@gmail.com

Naturvernforbundet i Nannestad/Gjerdrum
Kontaktperson: Todd Nore, 932 31 716, todd_nore@hotmail.com

Naturvernforbundet i Nes
Kontaktperson: Karin Olsen, 419 20 615, nes@naturvernforbundet.no

Naturvernforbundet på Nesodden
Kontaktperson: Peter Schjølberg, 908 46 613, peterschjo@gmail.com

Naturvernforbundet i Nittedal
Kontaktperson: Hanna Hånes, nittedal@naturvernforbundet.no

Naturvernforbundet i Nordre Follo
Kontaktperson: Bjørn Gunnar Ganger, nordrefollo@naturvernforbundet.no

Naturvernforbundet i Oslo Nord
Kontakt: Henrik Hovland, 976 56 442, oslonord@naturvernforbundet.no

Naturvernforbundet i Oslo Sør
Kontaktperson: Maiken P. Sele, oslosor@naturvernforbundet.no

Naturvernforbundet i Oslo Vest
Kontaktperson: Henninge Torp, 481 98 285, oslovest@naturvernforbundet.no

Naturvernforbundet i Oslo Øst
Kontaktperson: Mari Gjerdåker, 413 14 982, osloost@naturvernforbundet.no

Naturvernforbundet i Ås
Kontaktperson: Kristoffer Thoresen, aas-nnv@naturvernforbundet.no

Natur og Unge Voksne Oslo (Naturvernstudentene Oslo)
Kontakt: Lokallagsleder Sebastian Øynes, 971 43 342

Natur og Ungdom NMBU
Kontakt: Stvya Gulta, 489 20 980, nu.nmbu@gmail.com

KONTAKTPERSONER I REGIONER UTEN LOKALLAG

ENEBAKK
Kontaktperson: Kjell Arild Ødegård, 473 82 810

AURSKOG-HØLAND
Kontaktperson: Yvonne Ødegaard, 477 12 456, yvonneodegaard@gmail.com

KONTAKTPERSONER NATUR OG UNGDOM

Oslo Natur og Ungdom Kontaktperson: Elias Horsfjord Glomnes, 454 61 239, eliasg@nu.no
Akershus Natur og Ungdom Kontaktperson: Margrethe Lahnstein, 462 99 606, margrethel@nu.no

KONTAKTPERSONER I NOAS TEMALAG

Fjordgruppa: Jørn Erik Bjørndalen, jorn.bjorndalen@gmail.com
og Elisabeth Sletten, sletten.elisabeth@hotmail.com
Markagruppa: Bjørn Faafeng, bjanfa@gmail.com

SETT OG SAKSET

av Ingunn Lund-Vang

→

sentrale naturforskere om Naturmeldingen.

Den ferske stortingsmeldingen utgjør også Norges handlingsplan for naturmangfold som skal legges frem for COP16 i Cali i Colombia i slutten av oktober. Og «svarer ut» på de 23 målene i den internasjonale Montreal-avtalen om naturmangfold fra 2022, ifølge klima- og miljøminister Tore O. Sandvik.

Naturmeldingen ble lansert 27. september, og reaksjonene fra naturorganisasjonene og opposisjonen har vært udelt negative. «Makkverk», «puslete» og «historisk dårlig» er blant karakteristikkene NRK refererer. De negative reaksjonene derfra er kanskje ikke helt uventet, men også sentrale forskere på naturfeltet reagerer på det Naturmeldingen inneholder, eller kanskje først og fremst mangler.

Blant forskerne som reagerer er professorene Gro Sandkjær Hanssen (NIBR – OsloMet og NMBU), Vigdis Vandvik (UiB og Bjerknessenteret) og Inger Elisabeth Måren (UiB og UNESCO Chair for bærekraftig arv og miljøforvaltning).

https://www.energiogklima.no/nyhet/forskere-skuffet-over-naturmeldingen

Nå kan du bestille Markakalenderen 2025!

Ved å kjøpe Markakalenderen får du 12 flotte markabilder og 12 turforslag i eventyrskog. Kalenderen dekker alle Markas områder, du kan oppdage eventyret i nye og gamle områder, finne naturroen, mulighetene og magien. Ønsker du å dele hele Marka med familie, venner eller kolleger er dette julegavetipset til deg som er tidlig ute. Ved å kjøpe Markakalenderen bidrar du til NOAs arbeid med å ta vare på Marka, dele naturkunnskap og spre naturglede.

Markakalenderen utgis av NOA. Kalenderen måler 21cm bredde og 29cm høyde.

MARKAKALENDER 2025

175,– /stk.

Porto og ekspedisjonsgebyr kommer i tillegg.

Rabatt ved kjøp av mer enn én kalender. Priser:

1 eks. kr 175,–
2–4 eks. kr 150,–/stk.
5–10 eks. kr 140,–/stk.
11–20 eks. kr 120,–/stk.
Be om pris ved bestiling av mer enn 20 eks.

BESTILL I DAG: Klipp ut kupongen, send bestilling til noa@noa.no eller ring NOA på 22 38 35 20.

Merk: Vipps kan ikke benyttes for å bestille kalenderen. Kalenderen er klar for utsendelse i begynnelsen av oktober. Kommer du innom Søndre Sandås ved Sognsvann i kontorets åpningstid eller kjøper kalendere på et av utsalgsstedene slipper du porto og gebyr. Se www.noa.no for liste over utsalgssteder.

Jeg bestiller herved ..... eksemplar/er av NOAs Markakalender 2025. Kalenderen koster 175,–/stk., porto og ekspedisjon kommer i tillegg. Faktura sendes med kalenderen.

Navn .....

Adresse .....

Postnummer og sted .....

Telefonnummer .....

DET GIS RABATT VED KJØP AV MER ENN EN KALENDER

175,–/stk. · 2 – 4 eks. 150,–/stk. · 5 – 10 eks. 140,–/stk. · 11 – 20 eks. 120,–/stk.

ADRESSATEN
BETALER
FOR SENDING
I NORGE

posten

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus
Svarsending 2209
0091 Oslo